

Paul Ephesus Whut'en Hubuts'un K'e'anguz

Ephesus whut'en Paul dahooja hubulhni

¹ Si Paul Sizi Gri 'en bugha whel'a usdli. 'Et whuz na'a Yak'usda sts'u hukwa' ninzun.

Nuhwheni dune Yak'usda bube'ildzun, 'en keyah Ephesus 'et whut'en, nuhwheni Sizi Gri 'aw bula doohtni ghat'ah, ndet nuhwhuba 'alha 'uhoont'ah, nuhwheni ts'iyawh dahooja nuhwhudusni.

² Yak'usda ne'aBá 'ink'ez Sizi Gri neMoodihti, 'en ts'un ye unzoo, 'ink'ez nuhdzi dezghel nuhwhuga óoni'ai, 'i ts'iyawh nohwhulh óot'e.

Christ, 'en 'uja nenaonket

³ Yak'usda, Sizi Gri neMoodihti be'aBá 'int'ah, 'en uzdélhti. 'En 'int'ah Sizi Gri be ndet yak'ut whudézti, 'et nduhóolcho Ndoni bugha ndi neghant'ai.

⁴ Ndez na'a ne'aBá njan nduja, ndi yun 'utelih whutsuh 'utahanhonla Sizi Gri buyúzdutoelts'ilh whuba. 'Et hoh lubeshi bughu hoolah ts'oole sih, 'ink'ez 'aw nek'eootelts'ulh hoolah. Ndi be lhk'ets'udutsi', 'i be ne'aBá bubut 'et whuz na'a 'uts'oot'e huba' hoont'ah.

⁵ 'Et hoh ne'aBá ndez na'a 'uda neba lhaóodinla, nuwheni Sizi Gri 'en be dich'oh buzkehkah uztele. Ndets ne'aBá 'en ba hoonzoo, 'ink'ez nts'e na'a dich'oh hukwa' ninzun, 'et whuz na'a 'uhoonla.

6 'I bugha ndi ye unzoo dézti, 'i uzdóolhti. 'Et whuz na'a buYe' yuk'entsi', 'en buba soo' ts'uldzoo nesulhtsi.

7 Sizi Gri 'en buzkai be nenaonket. 'Ink'ez tinta' ts'unt'en neba whuna'dalhde. Ye unzoo, 'i be whudezti, 'i bugha neba 'uhóonla.

8 Ndi ye unzoo, 'i be lha'un teh ye whunih, 'ink'ez be t'eonudzun, 'i ts'iyawh 'i be 'et whuz na'a neba 'uhóonla.

9 Ndet ne'aBá dich'oh hukwa' ninzun, 'i neba whe' hoont'ah hooyah, 'et chah newhúnelhtan. Ndet dich'oh dudení lhaidínla, 'et hoont'i, duYe', 'en bugha 'uhóoja.

10 'Et ndez na'a nduwhúttni, nts'oh whugha whezulh huwhu whusawhélts'ut t'eh, 'et ndan yak'uz húdelhts'i, ndi yun k'ut húdelhts'i chah, 'en ts'iyawh Christ 'en bugha 'ilho ubutelhtsilh.

11 Nts'e na'a ne'aBá dich'oh dudení lhaidínla, 'et whuz na'a 'uwhut'en 'et huwa. 'Et whuz na'a 'uda neba lhaooodinla hoh Sizi Gri 'en be nets'ó tekulh ne'ilhdzun whuzdli.

12 'Et nuwheni Lizwif 'udechoo Christ, 'en buka tsi ts'uholi. 'Et huwa nuwheni negha Yak'usda ye dézti, 'i ndót'e.

13 'En be khunek 'alha 'int'ah nuwheni negha nuhwheni 'udun yun k'ut whut'en dáhts'o. 'Et whuts'un Sizi Gri nuhwhuba 'alha 'uja. Ndi khunek, 'i bugha duhjih. Sizi Gri hukw'elh'az nuhwhuba 'alha 'uja, 'et Ndoni, nets'úyoozi, 'en be nuhwheoodet'en Yak'usda bube'ildzun sahli.

14 Ndi ne'aBá yít'i, 'i nets'un whutekulh, ne'aBá, Ndoni negha idé'ai. 'I be 'et bulah neba 'et nilts'ut, ndunnah Yak'usda dich'oh bube'ildzun hubulhtsi, 'en nabootekulh 'et whuts'un. 'Et hoh ne'aBá ye

dézti, 'i dutéti.

Yak'usda ye whunih nuhgha ídoo'ah, 'et huba tenadáhdli

¹⁵ 'Et nts'e na'a Sizi Gri neMoodihti nuhwhuba 'alha 'int'ah, 'ink'ez dune Yak'usda bube'ildzun, 'en ts'iyawh hubuk'ehtsi', 'et nohwhulh 'údusts'o.

¹⁶ 'Et huwa si chah nuhwhuba tenadusdli hoh nuhwhuba chanailya dusni, 'aw 'ustl'e' 'udóosneh ghaft'ah. 'Aholhyez stenadudli tah 'i be nuhwhu-nalhúnih.

¹⁷ NeMoodihti Sizi Gri buYak'usda, 'en be'aBá ye dézti, 'i bulh 'int'ah, 'en ts'un nuhwhuba tenadusdli hoh Ndoni'en be whutnih, 'ink'ez nuhwhubeni taoodeutekulh, 'et nuhtl'ahó'ai. 'Et hoh Yak'usda dant'ah unli, 'o nus t'entehzeh.

¹⁸ 'Et whuz na'a nuhwhubeni be whunul'en k'una'a 'o nus hooch'en hoh soo ts'ah'un na'a lhat whuntelh'ilh. 'Et whuz na'a njan uzdoojih ka neka' dani negha óoni'ai, 'et whuz na'a hukwa itóoh'en, 'et 'o nus t'ewhuntehzeh. 'Ink'ez dune Yak'usda bube'ildzun, 'en bulh ndi yit'i, 'i nets'ú whutekulh ts'otet'i, dáwhulzoo ho' hoont'ah, 'et chah 'o nus t'ewhuntehzeh.

¹⁹ Nuwheni chah ndan buba 'alha 'ohoont'ah, Yak'usda ye ulhtus, 'i daltus hoh nets'un 'int'ah, ndi hooncha hoh ye úlhtus, 'i be 'ut'en. 'Et whuz na'a nuhwhuba tenadusdli.

²⁰ Hoh da Christ, 'en yahadla tah dinaidilhti. 'Ink'ez nduk yak'uz dughu nalhnih ts'ih natl'aídalhda.

²¹ Christ, 'en ts'iyawh hubugha ndoh 'int'ah. Ndunnah nek'úne'hul'en, 'ink'ez ndi nududeh 'i be butl'awhelts'ut, 'ink'ez negha ndoh ye úlhtus, 'ink'ez ndunnah neba moodih hinli chah, 'en ts'iyawh. K'an 'et 'aho 'ink'ez whuz de whudezulh,

'et whunts'ih ndunnah boozi ncha, 'en ts'iyawh Christ bugha ndoh 'int'ah.

²² Ndai ne'aBá degha nus ye ulhtus, 'i be ts'iyaintsuk Christ duketl'ah níninla. 'Ink'ez Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh ts'iyai be 'en ts'iyawh hubutsuh whudélhczulh 'int'ah.

²³ Yak'usda ba 'ilhunahuwésdel, 'en ts'iyawh Christ buyust'e 'uts'int'ah. Buyust'e lhadúlya ts'inli. 'En ts'it'i t'eh, 'aw 'uts'un na'a 'uts'oot'e hukwa cha'ts'uneszi

2

Ye unzoo, 'i be dahjih

¹ 'Ink'ez nuhwheni tinta' naht'en 'ink'ez nuhwhulubeshi be dasáhtsai, 'et nakhúhna nanwhúlhtsi.

² 'Et hoh da ndi yun k'ut 'ut'en k'una'a yinkak delhúts'i inle. Ndun tazai k'uz ye úlhtus, 'i moodih tele, 'et yutl'ahó'ai, 'en netsudule 'en k'une'un whul'en inle. Ndunnah 'awhuz Yak'usda yuk'unucha'hust'en, 'en ye yúdinda.

³ Hoh da nuwheni chah whuz na'a zeh buk'una'a 'uts'int'ah inle. Nts'e na'a hoh neyust'e lubeshi ts'un nint'uk, 'et whuz na'a zeh neyust'e 'utet'ilh hukwa' ninzun, 'ink'ez neni chah, 'et ts'iyawh 'uts'uwhulh'en inle. 'Ink'ez Yak'usda ndet hoh hubulh hunilch'e, 'et chah neba whusaóotekulh ínle, ndunnah hubuk'una'a.

⁴ 'Et whunts'ih Yak'usda dahóolcho 'i be nek'entsi', 'et huwa tube cho negha te'nanzin.

⁵ Hoh da tinta' ts'unt'en 'et huwa yats'adla, 'et whunts'ih Christ 'en be Yak'usda ts'ukhuna nesulhtsi. Ye unzoo, 'i be dahjih.

6 'Ink'ez yak'uz ts'ih Christ, Sizi ts'utni, 'en bulh ne'aBá nedinadinla. Lhelhdun nduk yak'uz ts'ih, 'en yuzih nitl'azdelts'i.

7 'Et whuz na'a ne'aBá dalcho ye unzoo, 'i nus de whudezulh whusawhútelts'ulh, nduwhulyez Christ, Sizi ts'utni, 'en be ne'aBá whunéuntelhtun. 'I be nets'un tézoo ho' hoont'ah.

8 Ye unzoo, 'i be, be neba 'alha 'uhoont'ah bugha uzdujih 'et huwa. 'Aw whenich'oh negha ilah hoh uzdujih. Yak'usda 'en negha óoni'ai.

9 'Aw 'ut'en 'uts'ulh'en, 'i bugha ilah uzdujih. Doo ka bulunah dune hundunoolti.

10 Nuwheni Yak'usda 'un whinla 'uts'int'ah. Christ, Sizi ts'utni, 'en buyúzdults'i hoh 'en be k'andit nats'usdli, 'ut'en unzoo, 'i 'uztelh'ilh ka. 'Et hoh whutsuh Yak'usda neba lhaóodinla. 'Et buk'ah nuts'óodelh ka.

Christ buzkai 'i be Yak'usda bengah ninwhuninla

11 'Et huwa whunalhúnih, nuhyust'e be 'udun yun k'ut whut'en aht'ah. Ndunnah Lizwif, ndan dune dula be hika dune unli, 'i k'ut 'usdút'us, 'en buka dune hinli, 'i k'ut 'aw chánwhuts'ít'us nuwhuhútni.

12 Hoh da nuhwheni Christ bu'et 'aht'ah inle. Israel hits'uh haínde 'aw hubutah cha'áht'ah inle. Ndai Yak'usda budune khunek huba lhaídinla, 'i hubuts'ú yoozi hubuts'un whusaootekulh, 'aw hoontsolyaz whunts'i hoh'en għait'ah inle. 'Aw hukwa itooh'en hoolah 'ink'ez Yak'usda bu'et 'aht'ah inle.

13 K'an 'et Christ, Sizi ts'utni, 'en bulh 'aht'ah. Hoh da Yak'usda bugħu nilħza 'aht'ah inle, 'et

whunts'ih Christ, 'en buzkai, 'i be k'an 'et beghah 'aht'ah suli.

Christ 'en bugha nedzi dezghel

14 Christ 'en bugha nedzi dezghel. Ndi sih li'int'ah 'i ne-éguz, 'i be lhelhdun uzdelhts'i inle. 'En bugha ndi sih 'i neba hoolah yulhtsi, 'ink'ez 'ilho hudedowh nats'usdli 'et huwa.

15 Ndi Moses be' dustl'us yuk'e'ánguz, 'i be Lizwif 'ink'ez 'udun yun k'ut whut'en lhch'a uzdetni inle, 'et ne'aBá, Sizi Gri buyust'e be neba hoolah whulhtsi. 'Et huwa nuwheni whutsuh da nawh uzdedowh inle, k'an 'et Sizi Gri bulh 'uts'int'ah. 'Et whuz na'a nawh hudedowh 'ilho uzdedowh zeh nenasulhtsi. 'Et huwa netah whudezghel whulhtsi.

16 'Ink'ez dulhdulalhgus 'i bugha nawh hudedowh 'ilho zeh nesulhtsi. 'Et hoh neul dunekah nabulhtsi. 'Et whuz na'a Yak'usda ts'un ne-nainíla. Ndi lhch'a uzdetni, dulhdulalhgus, 'i bugha 'et ts'iyawh neba hoolah whulhtsi.

17 'Ink'ez nuhwheni Yak'usda bughu nilhza 'aht'ah inle, 'ink'ez ndunnah Yak'usda beghah 'uhint'ah, 'en chah Sizi Gri whusainya 'ink'ez 'en ts'iyawh khunek unzoo, 'i be nuhwhulh yaíltuk dáhoont'ah ts'ah'un na'a lhts'un 'uhoot'e.

18 'Et huwa Sizi Gri 'en be nuwheni nats'ult'oh, 'ilhunuh Ndoni, 'en be ne'aBá netl'ahó'ai hoh ts'iyawh buts'uztoodelh ka.

Christ 'en tse koo buk'uwhuz'ai unli

19 k'an 'et ndóohoont'ah, 'uts'un whut'en 'ink'ez 'uts'un keyah whut'en ahli inle, k'an 'et 'aw nducháht'ah. 'Et k'us dune Yak'usda bube'ildzun, 'en hubulh hudedowh sahli. Yak'usda koo húdelhts'i hubutah 'aht'ah sahli.

²⁰ Nuhwheni Yak'usda koo lí'aht'ah. Ndunnah whel'a 'en 'ink'ez Yak'usda be nus whunilh'en, 'en ts'iyawh koo buk'uwhuz'ai hinli. 'Ink'ez nuhwheni'en whunohodalh'i, 'et huwa hubulh 'áht'ah. Christ 'en dich'oh degha nus tse koo buk'uwhuz'ai, 'i unli ho' 'int'ah.

²¹ Sizi Gri 'en be njan koo ndulhcho hoh ts'iyawh whuduts'o hoh 'uhóolya. 'Et 'i be neMoodihti koo 'o nus whudézti suli.

²² Nuhwheni chah 'en be lhadúlya ahli. 'Et Yak'usda Ndoni be nuhyudínda.

3

Whe' hoont'ah hooyah ts'et hawhélts'ut

¹ 'Et ndi bugha si, Paul nuhwheni 'udun yun k'ut whut'en nuhwhuba Christ, Sizi ts'utni, 'en ba 'ust'en. 'Et huwa tsak'esída usdli.

² 'Et Yak'usda dich'oh ye unzoo, 'i nuhwheni nuhwhuba sughant'ai, 'et whulh údahts'o t'eh.

³ Dahóont'ah suba wheóodiltsai, 'et 'i be Yak'usda sut'eoonalhdzin, ndi huba whe' hoont'ah hooyah hubugha. Whutsuh da khunek ntsolyaz be nuhts'ó k'e'aguz.

⁴ 'Et buk'eyalhtuk t'eh, 'et sih Christ 'en bugha buba whe' hoont'ah hooyah, nts'e na'a t'eoónúszun, nuhwheni chah whuz na'a t'ewhuntehzeh.

⁵ 'Uda niz dak'ez ndi yun k'ut whut'en ndet 'uwhúlhni, 'aw t'echahonízil inle. 'Et k'an dzin ts'ah'un na'a ts'iyawh t'ets'onanzin. Ndoni be ndunnah Yak'usda ba whel'a, 'ink'ez Yak'usda be nus whunilh'en chah, 'en ts'iyawh hubunalh nt'eoonedzin.

6 'Udun yun k'ut whut'en 'ink'ez Lizwif, 'en chah 'ilho yust'e hoole huba' hoont'ah. 'Ink'ez ne'aBá, Christ 'en be ndi khunek unzoo, 'i be nets'u hooszi. Nuwheni ts'iyawh neba' hoont'ah ho' hoont'ah.

7 Khunek unzoo, 'i be ne'úsle síli. Dahoont'ah hukw'u na'a Yak'usda ye ulhtus, 'i be 'uwhut'en, 'et whuz na'a ye unzoo, 'i be stl'awhélts'ut.

Whe' hoont'ah hooyah ts'et hawhélts'ut 'et hubugha

8 Si whunts'i, dune Yak'usda bube'ildzun hubutah, 'en hubuk'élh'ih 'ust'ah hukw'u na'a 'udulhúdzun 'et ndunúszun. 'Et whunts'ih ndi ye unzoo, 'i sughálts'ut. 'Et 'i be 'udun yun k'ut whut'en, khunek unzoo, 'i be nduhóolhcho hubudutésnilh. Christ ye dézti, 'i hooncha k'et, 'aw whu la tah hoolah, 'et hubugha hubudutésnilh.

9 'Et hoh buba whe' hoont'ah hooyah, 'et 'i be ts'ianah 'ilho hudedowh ts'oole. Soo 'udechoo da whuts'un, Yak'usda ts'ianah hubuch'á whuntez'i. 'Ink'ez ts'ianah dune honilh'en hubutelhtsilh ka. 'En 'uja Sizi Gri 'en be ts'iyaintsuk inla.

10 'Et huwa yak'uz ts'ih ndunnah k'une'buhul'en, 'ink'ez ndi nududeh 'i be butl'awhelts'ut, 'en ts'iyawh Yak'usda ba 'ilhunahuwésdel hubugha ndunnah nduk yak'uz húdelhts'i, Yak'usda ye whunih ts'iyawh ndet 'uwhúlhni hububut nt'eoonedzin.

11 'Udechoo whuts'un ne'aBá nduninzun, whuz na'a Christ, Sizi ts'utni, 'en neMoodihti, 'en bugha 'uhóonla.

12 'En be 'aw whéchats'oojah hoh be 'alha 'uhoont'ah, 'i bugha 'aw whechats'uniljut hoh ne'aBá bubut nézteyalh.

13 'Et huwa nuhts'u tedusdli, nuhwhuba dzuh nususzut huwa, nuhdzi k'ah 'ooneh gunih, 'et nuhts'u hukwa' dusni. 'Et hoh whunoolhnik.

Whe' hoont'ah hooyah ts'et hawhélts'ut neba hooncha

14 'Et huwa Sizi Gri neMoodihti be'aBá, 'en bubut sugwutsi be niníya.

15 Boozi bugha ndunnah yak'uz húdelhts'i 'ink'ez ndi yun k'ut hukhuna chah, 'en ts'iyawh buzkehkah hoodzi.

16 'En ts'un ndez na'a nuhwhuba tenadusdli, Ye dézti, 'i hooncha k'et 'aw uzdooni ghait'ah, 'et 'uwhultsuk Ndoni bugha ye úlhtus, 'i nuhgha íte'alh. 'Et hoh nuhyégha unli, 'i be ulhtus tehle.

17 Be nebe 'alha 'uhoont'ah 'i be Christ nuhdzi yuh nidoots'it. 'Ink'ez be nek'ets'ints'i, 'i be ndi koo buk'uwhuz'ai, 'i bughih hoonli k'una'a duts'o.

18 'Et hoh dune Yak'usda bube'ildzun, 'en bulh nuhwheni chah Sizi Gri be nek'ets'ints'i, 'i soo cho be t'éwhunehzeh, dádeltel 'ink'ez dadelyez, dádeltai 'ink'ez nduk dawhulduh ts'ih chah, 'et 'uhoolcho, 'i be.

19 Christ ye nék'entsi', 'i hooncha k'et, 'aw t'ets'onózin ghait'ah, 'i be t'eonoohzeh. 'Ink'ez ndai Yak'usda yé dez bun, 'i be dóohbun.

20 'Aw 'et ne'aBá ndet buts'un hukwa' ts'utni 'ink'ez howu nuni uznuzut chah, 'et 'o nus 'ultsuk, 'i negha itelelh ho' 'int'ah. Ndai Ndoni ye ulhtus, 'i neyuh 'int'ah, 'et 'i be' whut'en.

21 'Et huwa ndi yun 'ustl'e' 'utenelh whuts'un 'ink'ez hukw'elh'az 'ilhuz wheni, 'et whuz na'a Christ, Sizi ts'utni, 'en ba 'ilhunahuwúdulh ne'aBá uzdóolhti huba' hoont'ah. 'Et ndoh honeh.

4

'Ilho wahle

¹ Si, neMoodihti buba tsak'esída 'ust'ah. Njan dutehjih ka Yak'usda nuhka' dani, 'et huba soo 'ulhúdzoo hoh whuz toohdelh, 'et nuhts'u hukwa' dusni.

² 'Ahoohlhyez yuh 'udulhúdzun, 'ink'ez nagoostl'iyaz né'boolh'en. Dzuh nahdeh whuts'udoohtnik gunih. Lhk'edahtsi' hoh 'ilho dune wahle.

³ Ndoni 'en be ts'iyawh lhulh dune wahle. Ts'ah'un na'a lhts'un 'ooh't'e, 'i be 'ilho wahle. 'Et 'i be nuhdzi ndulhcho, 'i be whuz na'a zeh hukwa 'ooh't'en.

⁴ 'Ilho yust'e ts'uzdli 'ink'ez 'ilho Ndoni neyudinda. Nts'e na'a Yak'usda dutehjih ka nuhka' dani 'et hukwa tsi hóhli.

⁵ 'Ilhunuh neMoodihti 'ink'ez be néba 'alha 'ohoont'ah, 'i chah 'ilho zeh. 'Ink'ez 'ilho zeh be too be' ts'ul'ih hoonli.

⁶ 'Et 'ilhunuh Yak'usda, 'en buba 'alha 'ohoont'ah, ts'iyawh be'aBá unli. Ts'iyai gha ndoh 'int'ah 'ink'ez nuwheni ts'iyawh netah 'ut'en. 'Ink'ez nuwheni ts'iyawh, 'ilhunuh ahli hoh nuhyudínda.

Ndai Christ negha íninla

⁷ 'Et Christ, 'ilho ts'inli hoh ndi yun k'ut lhelhdun huwa ts'ughuna, ye unzoo, 'i be negha óoninla.

⁸ 'Et huwa Yak'usda bughunek njan ndutni, "Hoh da Christ nduk whenya hoh ndunnah naoobilchukw, whuz whe naoobanla. 'Ink'ez dune bugha' ninla."

9 K'an 'et nuhwhudutésnilh daja ni hoh 'utni. Lhdulalhgus k'ut dazsai hoh yahadla tuz whenya, 'et 'uwhúlhni.

10 Ndun nyuk whenya, 'en zeh degha ndoh yak'uz whenája. Whuz ts'iyaintsuk lhaooodútelilh ka.

11 'En zeh 'ut'en, bulunah chah whel'a 'en butl'a hó'ai. Bulunah nus whunilh'en butl'a hó'ai. Bulunah khunek unzoo, 'i be yahutelhtuk, 'et butl'a hó'ai. Bulunah Yak'usda ba 'ilhunahuwésdel bughu tele 'ink'ez dune hoodutelh'eh, 'et chah butl'a hó'ai ho' hut'en.

12 Dune Yak'usda bube'ildzun, 'en lhadúlya nab-ulhtsi 'et wheni. 'Et whuz na'a Sizi Gri ba ne'úsle 'ut'en 'uhiyulh'en 'ink'ez Christ buyust'e nus zeh lhe'eltus, 'et wheni 'uhut'en.

13 'Et njan whuts'un ndet be neba 'alha 'uhoont'ah chah, 'ink'ez ndet t'ets'oninzun Yak'usda buYe' bugha, 'et whuts'un ts'iyawh 'ilho 'uztele. 'Et whuz na'a soo lhadúlya uztele. 'Ink'ez Christ nts'e na'a soo 'et ndunt'ah, 'en buk'ah ts'ih hukw'u na'a 'uztenilh.

14 'Aw 'o 'un 'uskehyazkah k'una'a cha'ts'oost'e 'et huwa. Dune buka hóodelhts'i nabante'ah ka. Lhelhts'un na'a dune wheoobohodulh'eh, 'i be 'ants'i nilhts'i k'una'a lhelh ts'un náhutukuk li'hut'en.

15 K'us ndet khunek 'alha 'int'ah be lhk'ets'udutsi', 'i be yats'ulhtuk, 'ink'ez Christ netsuh whudélhdzulh, 'en ts'un soo cho uznooyeh hukwa' ts'ut'en.

16 'En be buyust'e ndulcho lhk'eyánla. Whuz na'a ye ulhtus, 'i be hóotun. 'Et ts'iyawh lhghu naoodelhúghun 'i be' whut'en. 'Et whuz na'a zeh 'uwhut'en t'eh, 'et t'eh buyust'e be lhk'ets'udutsi',

'i be 'o nus ulhtus 'ink'ez unzoo tele.

K'an dune, dant'ah dune tele

¹⁷ 'Et huwa njan hubugha ndun whudutesnilh, neMoodihti nalh 'udusni, 'udun yun k'ut whut'en hubeni lait'ah hukw'u na'a nuni hunudeh. 'Aw 'o 'un 'en buk'una'a 'ooht'e gunih.

¹⁸ Hubeni tsahólgus yuh 'int'ah, 'et huwa Yak'usda ye khuna, 'i be'et 'uhint'ah. 'Aw hoonli t'echahonízun, budzi duts'un suli 'et huwa.

¹⁹ 'Aw ts'iyantsuk hukw'u ní chanulhdzut. Ts'iyantsuk whulahudetnik. Buyust'e whuts'u nint'uk, 'et zeh hukwa' huninzun. Soo hunint'uk hoh 'ut'en dutsun, 'i 'uhutelh'ilh, 'et zeh whuts'u nint'uk.

²⁰ 'Et whunts'ih nuhwheni Christ, 'en 'aw ndoohoont'ah be whuchaooodulhú'il.

²¹ 'Alha tulih, 'en bugha whulh 'údahts'o 'ink'ez 'en be hoodelhú'i, nts'e na'a hoh Sizi 'en bugha be 'alha' nudzun, 'en unli 'et huwa.

²² 'Et 'uda dats'int'ah inle, 'et ts'iyawh 'ustl'e' 'uwahahleh 'ink'ez whuch'a whúnulht'uk. 'Et nduhoont'ah, 'et ts'iyawh tube hoontsi' ho' hoont'ah. Ndet whuts'u náht'uk, 'et hoh nanáht'ah.

²³ 'Ink'ez nuhwhubeni be howu nuní nahzut, 'et nduhóolcho 'et k'andit nahoolhtsilh.

²⁴ 'Et k'an hukw'u na'a yun k'enahdelh, 'et whuz na'a whulhchoot. 'Et Yak'usda be 'ut'en k'ah 'uhoont'ah. Ndet be ts'ah'un 'uhoont'ah, 'ink'ez be 'alha 'int'ah, 'i lubeshi bughu hoolah, 'et whuz na'a Yak'usda neba 'uhóonla.

Ndoni khun butso wahle gunih

²⁵ 'Et huwa 'ilhunah ahli whahts'it 'ustl'e' 'udóohneh! 'Ink'ez k'an 'et whuts'un 'ilhunah ahli hoh nuhwhegah huwhut'i 'en chah khunek

'alha 'int'ah, 'i be hubulh yaoolhtuk, ts'iyawh 'ilho uzdedowh ts'inli, 'et huwa.

²⁶ Nuhwhuske be lubeshi wulhchoot gunih. Khun teh nk'achah hunlhúch'e hoh sa yuk tóo'ahlh gunih.

²⁷ Khun teh netsudule hukwa' ninzun tune' nuhóolh'en gunih.

²⁸ Ndunnah 'udunut'ih, 'en ts'iyawh 'ustl'e' 'uhooneh, 'et hubula be 'uhoot'en, 'et sih huba 'uk'elha hole. Ndai dula be hoonzoo huwa ghóona. 'Et sih dune hoonli whedunidzit hoonliyaz be bula 'ooneh.

²⁹ Khunek ntsi' be yaoolhtuk gunih. 'Et khunek unzoo, 'i hiye yalhtuk, 'i be 'o nus hilhtus hutel. 'Et t'eh ndunnah nuhoozélhts'ai, 'en huba whútezoo.

³⁰ Yak'usda buyégha lubeshi bughu hoolah, 'en khun butso wahle gunih. 'En nuhbe hóodet'en nuhwhulhtsi ndet dzin nanhootekulh 'et wheni.

³¹ Ndet nuhwhuba dzuh 'uhoont'ah, 'ink'ez whúske k'et 'ants'i nuhdzi dézk'un li'aht'ah, 'ink'ez whúske 'i be 'ahoolhyez lhulh whuzahke, 'ink'ez 'ahoolhyez lhughí yalhútuk, 'ink'ez dune hubuch'a dahni chah, 'i ts'iyawh buch'a naoolhúye.

³² 'Ink'ez nuhwheni ts'iyawh lhts'un wahzoo, 'ink'ez ts'iyaintsuk nuhdzi wúlhdzoo hoh lhugha te'untehdzin, 'ink'ez nts'e na'a Christ, 'en be Yak'usda nuhwhulubeshi nuhwhuba yuna'ahlde, 'et nuhwheni chah whuz na'a zeh 'ilho ahli hoh lhba 'un whutoolhdelh.

5

Be lhk'ets'udutsi', 'i be ndiyun k'ut ts'udelhts'i

1 'Et nuhwheni Yak'usda nuhk'entsi' aht'ah, 'ink'ez 'en buzkeh ahli, 'et huwa buk'ah ne'óoht'en.

2 Nts'e na'a Christ nék'entsi' hoh dulhdulalhgus k'ut neba butl'a' dudelti, 'ink'ez Yak'usda 'en ts'un bukw'uzdai k'ut ba ts'idalhk'un lí'uja 'ink'ez ndi huwa t'aih, 'i ye khuna 'int'ah, 'i chah bukw'uzdai k'ut butl'a' dudelti li'uja, ndi yoo ba soo yíltsun li'hoont'ah, 'et nuhwheni chah whuz na'a zeh hoh ts'iyanah buk'eoohtsi'.

3 'Et whunts'ih ndet hoh tinta' aht'ih, 'ink'ez 'ut'en dutsun, k'us 'uyoon dune yít'i ka' nahzun, 'aw hoontsolyaz whunts'i nuhwheni nuhtah 'et ndóht'en gunih. Ndunt'i, 'i nuhtah hóle gunih. Nuhwheni dune Yak'usda bube'ildzun ahli 'et huwa whuz na'a ndi yun k'udoolhúts'i huba' hoont'ah.

4 'Et ndai dutsun 'ink'ez la hoot'ah be yats'ulhtuk. Hoontsi' hoh dlo k'une'uzduni chah, ndi ts'iyawh 'aw whuz na'a nuhwhuba cha'hóot'ah. 'Et k'us tube cho Yak'usda ts'un chanailya dahni.

5 Njan t'eeonahzun, ndunnah tinta' 'ut'ih, k'us 'ut'en dutsun, 'i 'ulh'en, k'us 'uyoon dune yít'i ka' huninzun, 'en 'uk'edéltsi ts'un tenahududli bubúlh lhulhugha 'uhint'ah, 'et 'en ts'iyawh, Yak'usda 'ink'ez Christ, nts'e hubudayi cho unli, 'aw hoontsolyaz whunts'i 'aw bughá hokat ghaít'ah.

6 Khun dune khunek hubutah huholah be nuhwhunoo'ah gunih. Ndunt'ah Yak'usda yé whúske, 'i, Yak'usda hik'unucha'hust'en buk'eóoduteelts'ulh ho' hoont'ah.

7 'Et huwa buts'ún nidóohdelh gunih.

Whét'en, 'i niz náhdelh

8 Whunulh'en, hoh da tsahólhgus yuh delhúts'i inle. K'an 'et neMoodihti, 'en be whét'en, 'i nuhwhuba suli. 'Et huwa 'uskehyaz k'una'a be whét'en, 'i niz nuhdelh 'et ndóht'e huba' hoont'ah.

9 Ndoni be 'ut'en k'ah, ts'iyaintsuk ndet hoonzoo, ts'ah'un na'a 'ohoont'ah, 'ink'ez khunek 'alha 'int'ah, 'i chah ts'iyawh Ndoni búlh buts'un hawhúkat 'úhoont'ah ho' hoont'ah 'et huwa.

10 'Et ndaht'en t'eh, 'et whuz na'a neMoodihti hoont'i telhtsilh.

11 Tsahólhgus yuh húdelhts'i hube 'ut'en k'ah ndúhoolcho hoh 'aw cha'hóozooth. Khun buts'un nidoohdelh gunih, 'et k'us njan nduhut'en ts'ih'un whunaoobuts'unultun.

12 Ndet whunest'i hoh ne'hut'en, 'et hukwaya hoonli k'et, 'aw howu yats'oolhtuk huba cha'hóot'ah.

13 'Et whunts'ih ndi Yak'usda be whét'en, 'i be ts'iyanah hiye t'ewhunilhdzun. 'Et nts'e na'a ts'iyanah t'ehonanzin, ndi Yak'usda be whét'en, 'i be 'uwbut'ih.

14 'Et huwa njan ndutni,
"Ndan usti, 'en ts'enindzit!
Yaidla tah dinadindaih.
'Et Christ buts'uh hayánduz,
'i nk'édoodi."

Ye whúnih 'i be yinkak delhúts'i

15 Soo cho khahdli. Ye whúnih 'i be yinkak delhúts'i. Huwhusnik hubuk'una'a ilah. K'us huwhunih k'una'a 'ooht'e.

16 K'an 'et dzin whudezulh 'ahoolhyez dune tink'us 'uhet'ilh ze' hut'en. 'Et huwa njan yun nadalhdukw suli, 'et hoolah whutele whutsuh, soo cho ts'ah'un na'a 'uts'uholeh hukwa' ts'oot'en.

¹⁷ 'Et huwa khun ilah tune' ooht'en gunih. K'us neMoodihti 'en ndet nuhts'o hukwa' ninzun, 'et zeh t'eoonoohzeh hukwa 'aht'en.

¹⁸ Khun tanoohtnai gunih. 'I be khahna, 'i tinta' 'ulh'ih. 'Et k'us Ndoni be doohbun huba' hoont'ah.

¹⁹ Yak'usda bughunek be ahjun. Shun teni' uznilhzun, 'i be chah ahjun, 'ink'ez Ndoni shun be ahjun. Nuhdzi yuh hoh nuhMoodihti shun be délhti, 'et whuz na'a lhulh yalhútuk.

²⁰ Sizi Gri neMoodihti, 'en boozi be Yak'usda ne'aBá, 'en ts'un ts'iyaintsuk hubugha 'ahoolhyez chanailya dahni.

²¹ Yak'usda ts'un te'nahzun 'i gha lhtl'a'dulhúye hoh nuwheni 'ilho dune wahle.

Ndi yun k'ut lhghuzdelhts'i, 'i Christ 'ink'ez hubuluglez nduwhult'ah

²² Nuh'atkah nts'ena'a neMootihti butl'a'dudelhúya, whuz na'a nuhwhukikah butl'a'dudoohlhúyelh.

²³ Nuhkikah 'en nuhtsuh hudemdzulh 'et huwa. Nts'e na'a Christ, Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh butsuh unli, 'et whúz na'a 'et ndúhoont'ah. 'Ink'ez Christ, nuwheni buyust'e 'uts'int'ah, 'en neulhyis 'int'ah.

²⁴ 'Et huwa nuwheni Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh, nts'e na'a Christ negha ndoh 'int'ah buk'une' ts'ut'en, 'et whuz na'a ts'ekoo chah dich'oh dukikah ts'iyaintsuk buk'úne' hóot'en.

²⁵ Nuhkikah, nts'e na'a Christ nuwheni Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh nek'entsi' k'et neba huwá' dudulti, 'et whuz na'a nuhwhenihch'oh nuh'atkah buk'eoohtsi'.

²⁶ 'Et Christ neba daja, nuwheni Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh Yak'usda ba 'udun neníninla. Soo

ts'ah'un too zai, 'i k'una'a bughunek be netsun hoolah nenasulhtsi.

²⁷ 'Et whuz na'a nuwheni Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh soo degha nus lhadint'ah ts'inle hoh Christ dich'oh dubut nenítelelh. 'Aw tsunyaz whunts'i nek'ut be chaóodest'en. 'Ink'ez 'uts'un na'ayaz whunts'i cha'ts'ít'ah. 'Et whuz na'a 'et nduts'uhut'en uztele. 'Ink'ez lubeshi bu'et uztet'ilh, 'aw whuz na'a nek'eho'ah chaootélah.

²⁸ 'Et whuz na'a dune du'atkah buk'ehootsi'. 'Et dahint'ah dich'oh k'enahudutsi', whuz na'a zeh du'atkah chah buk'ehootsi' huba' hoont'ah.

²⁹ 'Et 'aw 'ilhunuh dune dich'oh buyust'e ts'udutnik hoolah, k'us dich'oh buyust'e soo cho né'yulh'en. 'Et whuz na'a zeh neMoodihti Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh ts'iyawh hubughunli.

³⁰ Christ buyust'e ndulhcho hoh nuwheni ts'iyawh bulah ts'inli 'et huwa.

³¹ Njan 'et huwa, dune be'abá, be'ama chah buch'a ooya 'ink'ez du'at zeh yulh 'oot'e, 'et nahúlt'ah 'en 'ilho zeh hoole.

³² Ndi huba whe' hoont'ah hooyah, 'et hooncha ho' hoont'ah. 'Et njan 'udusni, 'i Christ ts'utni, 'en 'ink'ez Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh, 'et 'udúsni.

³³ Njan 'et doo chah zeh nuhwhudutesnilh, dáhoont'ah hoh ts'iyawh nuhwhenich'oh k'enahdutsi', 'et whuz na'a zeh nuh'atkah buk'eoohotsi' huba' hoont'ah. 'Ink'ez nuhwheni ts'ekoo nuhkikah soo cho hubudóolhti.

6

'Uskehyaaz nuhwhe'abá 'ink'ez nuhwhe'ama 'en hubadóolhti huba' hoont'ah

¹ Nuhwheni 'uskehyaz neMoodihti 'en bugha nuhwhe'abá 'ink'ez nuhwhe'ama hubuk'une' 'ooht'en. 'Et ts'ah'un na'a 'uhoont'ah.

² Nuh'abá nuh'ama bulh hubudóolhti. Ndi khunek 'i 'udechoo netl'aída'ai 'i bulh nets'u yoozi ho' 'int'ah.

³ Et huwa 'i be sa ndi yun k'ut khutehnalh 'ink'ez ts'iayantsuk sóo' teht'ilh.

⁴ 'Ink'ez nuhwheni ndan dune buzkeh hooni, nuhwhuzkeh khun hubunóolhch'eh gunih. 'Et whunts'ih neMoodihti whuneoodulh'eh, 'et 'i be soo cho hubugha dahni, 'et whuz na'a hubunoohlhyeh.

'Ulhna 'ink'ez moodih chah soo cho ne'lhuhul'en

⁵ 'Ulhna ahli nuhwheni chah, nts'e na'a Christ nuhdzi ndulhcho, 'i be buk'une' aht'en, 'et ndunnah ndi yun k'ut nuhmoodih hinli, 'en chah whuz na'a zeh nujut be dulhúduz hoh hubuk'une' 'ooht'en.

⁶ Nuhmoodih nuhwhunilh'en ncha na'dudulhú'i t'eh, 'et whuz na'a ndaht'en ilah, k'us Christ be 'ulhna sahli hoh nuhzul 'ink'ez nuhyust'e ndulhcho, 'i be ndet Yak'usda nuhts'u hukwa' ninzun, 'et hukw'u na'a 'ooht'en.

⁷ Nuhbeni hoonáht'i hoh neMoodihti ba 'ulhna ahli, 'aw dune ba 'ulhna cháhlah.

⁸ T'eoónáhzun, dune 'ulhna k'us 'ulhna hubula nahudetnik whunts'i, 'ut'en unzoo, 'i ahla, 'et whuz na'a neMoodihti ts'un nuhwhuba k'elha whutéle.

⁹ 'Ink'ez nuhmoodih ahli, nuhwheni chah nuhwhudutesnilh, nuhwhe'ulhna hoontsi' ne'boolh'en gunih. T'eoónuhzun nuhwhenich'oh nuhMoodihti, 'en nduk yak'uz usda 'ink'ez 'en

bunah ts'iyanah lhulh hulhgha 'uts'int'ah ho'
ts'int'ah.

Nts'e na'a netsudule buch'a' ts'ulhdeh

¹⁰ Sulhutsinkah, ndi khunek degha nus 'int'ah
'i be nohwhulh yatelhtuk. NeMoodihti, 'en bé
ts'ilhtus. Ndai ye úlhtus, 'i be ts'ilhtus.

¹¹ Lhts'utedúghan wheni be sóo nazdutetnilh
hukwa, Yak'usda negha ininla, 'i, ts'iyawh be soo
nadahtneh. 'Et t'eh netsudule ye 'uyoo unli, 'i, 'aw
nuhch'a' oolhdeh ghaft'ah.

¹² 'I ilah ndi yun k'ut dune bulh hube
chats'úsdulh. 'Et whunts'i ndunnah
nek'une'whuhul'en, 'ink'ez ndi nududeh 'i be
butl'awhelts'ut, 'ink'ez ndi yun k'ut tsahólhgus yuh
whumoodih, 'ink'ez ndunnah ntsi' nududeh ndus
de haíndel chah, 'en ts'iyawh hubulh lhets'údulh
ho' ts'ut'en.

¹³ 'Et huwa lhts'utedughan wheni be sóo naz-
dutetnilh ka, 'et Yak'usda negha íninla, 'i ts'iyawh
be soo nadoohtnéh huba' hoont'ah. 'Et hoontsi'
whusawhélts'ut t'eh, 'aw nuhch'a' oodeh ghaft'ah.
Ts'iyawh lhadáhja t'eh, 'et sih soo cho nudoolhúa!

¹⁴ 'Et huwa didahdelh 'ink'ez nuhwhuts'i tah ndi
khunek 'alha 'int'ah, 'i be soo cho sunadulhú'ooh.
Nuhyust'e ndi be ts'ah'un na'a 'ohoont'ah, 'i chah
be náhdelh.

¹⁵ Lhadóoht'e ndi khunek unzoo, 'i nedzi ba be
soo' hoont'ah, 'i be óoh'es li'ooohneh.

¹⁶ Ndi neba be 'alha 'ohoont'ah, 'i 'ants'i nebut
ústan li'int'ah. 'Ink'ez wulhchoot. 'I be k'aza kwun
li'int'ah, 'i ndun ntsi' 'en nets'ítutsöh t'eh, ndi neba
be 'alha 'ohoont'ah, 'i be nanoolhneh.

17 Ndi be uzdujih, 'i be uznelhú'ai li'ts'int'ah. 'Ink'ez Ndoni butes cho, 'i wulhchoot. 'I Yak'usda bughunek 'int'ah.

18 Be tenadudli, 'i, 'ink'ez Yak'usda ts'un teni' uznilhdzun, 'i chah, 'et whuz na'a tenadahdli. Ndoni 'en be 'ahoolhyez 'ustl'e' cha'duzéhne hoh tenadahdli. 'Ink'ez nts'oh dawhut'en 'et whunts'ih, huwahli hoh dune Yak'usda bube'ildzun, 'en ts'iyawh huba tenadahdli.

19 'Ink'ez sich'oh chah soo cho suba tenadahdli. 'I be khunek unzoo, 'i sugha tékulh 'ink'ez 'aw whechasaz hoh ndi khunek 'i be yatelhtuk. 'Et huwa be whe' hoont'ah hooyah 'i bugha 'onghoh daja ni, 'et ts'iyawh whebuntelhtun.

20 'Et Yak'usda ba síyin 'ust'ah, tsak'esída whunts'i. 'Et huwa soo cho suba tenadahdli. 'Et 'aw whechasaz hoh 'uyoon chah hubulh yatelhtuk, 'ink'ez si ts'ah'un na'a 'uwhutesdlilh.

Ye unzoo, 'i nohwhulh 'Óot'e

21 Si nts'e na'a dast'en 'ink'ez si sts'un sulh da-hooja, 'et Tychicus 'en ts'iyaintsuk nuhduténilh. 'En 'int'ah nelhutsin buk'ets'ints'i, ndun neMoodihti 'en ts'ah'un na'a ba ne'út'en, 'en 'int'ah.

22 'Et huwa ndun nuhts'ú telh'a. 'Et sih dats'út'en t'eoonoohzeh, 'ink'ez soo cho nuhdzi hoont'i yoolhtsilh.

23 Nuhwheni sulhutsinkah ts'iyawh be nédzi dezghel, 'i nuhgha tékulh. Yak'usda ne'aBá 'ink'ez Christ neMoodihti 'en be, be nék'ets'ints'i, 'i 'ink'ez be 'alha 'uhoont'ah, 'i bulh nuhgha tet'ahlh.

24 Ndunnah Christ neMoodihti soo 'alha 'i be yuk'ents'i, 'en ye unzoo, 'i bulh 'utet'ilh. 'Et ndoh honeh.

**Yak'usda bughunek: k'andit khunek neba
Ihaidinla
New Testament in Carrier, Southern (CA:caf:Carrier,
Southern)**

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Carrier, Southern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Carrier, Southern [caf], Canada

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Carrier, Southern

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

f3f87939-bb58-59c1-9788-d872c7ab79b0